

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Seppälä, M. (2021) Nykyhetken potentiaalin muuntaminen epävarman tulevaisuuden tekemisessä. Tietoasiantuntija 4, 2.

NYKYHETKEN POTENTIAALIN MUUNTAMINEN EPÄVARMAN TULEVAISUUDEN TEKEMISESSÄ

TEKSTI: MIKAEL SEPPÄLÄ

Tiedän melko varmasti, missä asun ja missä olen töissä kuukauden kuluttua. Näihin tekijöihin lyhyellä aikajän- teellä vaikuttavien muuttujien määrä ei ole kovinkaan suuri, joten voin olettaa, että niihin liittyvä asiantila jatkuu. Kun otan 20 vuoden asuntolainan, voin olettaa, että sen takaisinmaksulle on riittävät edellytykset. Mutta mitä, jos otammekin tulevaisuustyön lähtökohdaksi avoimemman ja laajem- man toimintaympäristön?

Normaali- ja pitkähäntäinen jakauma mahdollisuuksien avaruutena

Suhtaudumme tulevaisuuteen usein sen mukaan, mikä meistä tuntuu kokemuksemme perusteella todennäköiseltä. Normaali- jakauma eli tunnetummin Gaussin käyrä kuvaa asioiden hajontaa: sen keskellä olevat asiat tapahtuvat todennäköisesti siinä missä laidoilla olevat poikkeukset harvemmin (Glen 2017). Hyvä esimerkki normaalijakaumasta on aikuisten ihmisten pituudet. Valtaosa ihmi- sistä on keskimäärin saman pituisia siinä missä lyhyt- ja pitkäkas- vuisiakin on, mutta kadulla ei tule vahingossakaan vastaan kuuden metrin pituisia ihmisiä.

Sen sijaan planeettamme kaltaisessa laajassa ja avoimessa toimintaympäristössä emme voi kuitenkaan tukeutua siihen, mitä pidämme mahdollisena kokemuksemme perusteella. Niin kutsuttu pitkähäntäisessä jakaumassa äärimmäisten tapahtumien toden- näköisyys ei putoa nolliin, vaan säilyy edelleen vähäisessä määrin mahdollisena (Glen 2017).

En tiedä, kuinka moni tulevaisuudentutkimusta tai siihen perustuvia skenaarioita soveltava organisaatio oli vuonna 2019 valmistautunut siihen, että ihmiskun- ta kohtaa globaalin pandemian, jonka kaltaista ei oltu nähty sitten vuosien 1918–2020 Espanjantaudin. Miten epävarmaan tulevaisuuteen pitäisi suhtautua, jos emme voi sitä suunnitella?

Fokus nykyhetken potentiaaliin ja rinnakkaisiin mahdollisuuksiin

Kun toimimme tulevaisuuden kanssa, emme pelaa nor- maalijakauman mukaisilla ehdottomilla todennäköisyyk- sillä, vaan hajautettujen ja toisiinsa kietoutuneiden pitkien häntien todennäköisyyksien maailmassa. Ne tulevaisuuden

PITKÄHÄNTÄISESSÄ JAKAUMASSA ÄÄRIMMÄISTEN TAPAHTUMIEN TODEN- NÄKÖISYYS EI PUTOA NOLLIIN, VAAN SÄILYY EDELLEEN VÄHÄISESSÄ MÄÄRIN MAHDOLLISENA.

EPÄVARMASSA KONTEKSTISSA OLISI MIELEKKÄÄMPÄÄ LÄHTEÄ LIIKKEELLE NYKYHETKEN POTENTIAALISTA JA SIINÄ PIILEVISTÄ RINNAKKAISISTA MAHDOLLISUUKSISTA.

skenaariot, joita hahmottelemme yhdessä tuskin tulevat toteutu- maan sellaisenaan.

Kompleksisuustutkimuksen guru Dave Snowden (2016) on sanonut, että tulevaisuuden kanssa toimimisen suhteen on ollut valloillaan virheellinen ajatus siitä, että voimme suunnitella vision ja lähteä sitten toimimaan sitä kohti. Sen sijaan epävarmassa kon- tekstissa olisi mielekkäämpää lähteä liikkeelle nykyhetken potenti- aalista ja siinä piilevistä rinnakkaisista mahdollisuuksista (adjacent possible). Tällöin olemme valmiimpia muuntamaan toimintaamme suhteessa siihen, mitä on tapahtumassa sen sijaan, että pitäydym- me pitkän tähtäimen suunnitelmissa. Tämä on entistä tärkeämpi taito maailmassa, joka on jatkuvassa muutoksessa. ■

KUN TOIMIMME TULEVAISUUDEN KANSSA, EMME PELAA NORMAALIJAKAUMAN MUKAISILLA EHDOTTOMILLA TODENNÄKÖISYYKSILLÄ, VAAN HAJAUTETTujen JA TOISIINSA KIETOUTUNEIDEN PITKIEHÄNTIEN TODENNÄKÖISYYKSIEN MAILMASSA.

YTM, KM, KTM, MBA Mikael Seppälä työskentelee projektipääl- likkönä Laurea-ammattikorkeakoulussa, jossa hän toimii inno- vaatiojohtamisen ja ekosysteemien parissa. Työn ohella hän edistää kompleksisuus- ja systeemi- ajattelun käytännön sovel- luksia Systems Change Fin- land - Systeeminen muutos Suomi ry:ssä.

LÄHTEET

Glen, S. 2017. Fat Tail Distribution: Definition, Examples.

Saatavissa: <https://www.statisticshowto.com/fat-tail-distribution/>

Snowden, D. 2016. The Adjacent Possible.

Saatavissa: <https://www.cognitive-edge.com/the-adjacent-possible/>